

Așezări Glina pe cursul inferior al Argeșului și Valea Cîlniștei (I). Mihăilești—Tufa

CRISTIAN SCHUSTER

Cimpia Munteniei, exceptînd extremitatea ei estică, este una din principalele zone de răspîndire ale culturii Glina. Văile Cîlniștei și Argeșului, ne referim, mai ales, la partea lor inferioară, nu constituie excepții, dimpotrivă. Cercetările de suprafață și săpăturile arheologice de salvare, impuse de amenajarea complexă a Argeșului și de lucrările funciare din aria Cîlniștei, au dus la identificarea unui număr însemnat de așezări la Mihăilești — Tufa, Adunații-Copăcenii, punctul Dăneasa, Varlaam, Mironaștii, Schitu (La Conac și Gaura Despei), Cămineasca, Bila, toate localități de pe raza județului Giurgiu. Dintre acestea, cele mai importante, pînă în prezent, s-au dovedit a fi cele de la Mihăilești — Tufa, Varlaam, Schitu și Cămineasca, cercetate prin săpături în anii 1987, 1989, respectiv, ultimele două, în 1990. În articolul de față ne vom ocupa de prima descoperire menționată¹, celelalte așezări, precum și concluziile ce se desprind ca urmare a respectivelor cercetări constituie subiectul intervenției noastre viitoare.

Deoarece din suprafața așezării de la Mihăilești — Tufa o mare parte fusese distrusă de lucrări agricole anterioare, cercetările noastre s-au rezumat la o arie destul de restrînsă. Pe terenul respectiv s-au trasat, inițial, șase secțiuni: S.1—S.6 cu lungimi de 14,5, 13,20, 12,50, 11,00, 10,60, 11,50 m late de 1,50 m, orientate N—S, iar apoi două de control: S.7—8 de 8,50 respectiv 9,50 × 2,00 m, orientate E—V. La S.1—3 și la S.6 s-au practicat, ulterior, casetele C.1—4.

Prin secțiunile și casetele săpate, a fost investigată o suprafață de cca 350 mp, pe care s-au identificat urme de locuire feudală tîrzie, secolul al 18-lea, din epoca fierului (La Tène și Hallstatt) și din epoca bronzului (culturile Tei și Glina).

Prin grosimea stratului de locuire, care măsoară 0,60—0,70 cm (între —0,60—1,25 m) și prin materialul arheologic scos la iveală, nivelul de locuire Glina, prezent mai ales în S.1—6 și, dispersat, în secțiunile 7—8, este cel mai important din așezare.

Au fost descoperite mai multe aglomerări masive de chirpic cu urme de nuiele, pari și cenușă, provenind de la locuințe (patru la număr) de suprafață, cărora, din păcate, nu li s-au putut preciza cu exactitate dimensiunile, ele înscrîndu-se între 2,10/3,56 × 3,06/4,81 m. Locuințe de suprafață ale culturii Glina au fost descoperite în mai multe așezări: Glina², Ciurel³, Brăneț⁴, Mihaie Vodă⁵, Crivăț⁶, Văcărești—Dimbovița⁷, Greci⁸, ele existînd, și încă preponderent, alături de bordeie.

¹ Colectivul de cercetare a fost condus de Vasile Barbu.

² I. Nestor, *Dacia*, 3—4, 1927—1932, p. 230.

³ S. Morintz, Gh. Cantacuzino, *Materiale*, 5, 1959, p. 633.

⁴ Aug. Ulanici, *CercArh*, 1, 1975, p. 58—59; 3, 1979, p. 27; 4, 1981, p. 20; 6, 1983, p. 23.

⁵ S. Morintz, *Materiale*, 6, 1959, p. 767.

⁶ D. Berciu, *SCIV*, 17, 3, 1966, p. 531.

⁷ E. Tudor, *Scripta Valachica*, Tirgoviște, 1971, p. 94.

⁸ Aug. Ulanici și G. Trohani, *CercArh*, 1, 1975, p. 77—78; Aug. Ulanici, *Ilfov. File de Istorie*, București, 1978, p. 81; idem., *CercArh*, 3, 1979, p. 9.

Ceramica, reprezintă cca 90% din totalul materialului. Ca și în așezările de la Greci⁹, Ciurel¹⁰, Militari — Cîmpul Boja¹¹, Roșu¹² și Govora Sat-Runcuri¹³, ea se împarte, după calitatea pasteii, în trei mari categorii :

a) *Ceramica grosieră* are în componență mult nisip și pietriș mărunț, particule de calcar și uneori cioburi pisate. Este aspră, cu nisip abundent chiar la suprafața vasului, care n-a putut fi acoperit sau măcar estompat prin acoperire cu angoba de uniformizare. Culoarea sa este cărămizie, cărămizie-închis sau cărămizie-deschis, cenușie sau cenușie-închis, mai ales în interior, diferențele de culoare sînt provocate de intensitatea arderii în cuptor sau de arderea secundară.

Cel mai frecvent în straturile culturii Glina de la Mihăilești-Tufa apar vasele din această categorie, însumînd peste 75% din totalul materialului ceramic descoperit.

Printre forme domină vasele mari sau mijlocii. Se disting :

1) Vase în formă de sac, cu fundul plat, rareori reliefat față de corp prezente în două variante : *1a*, cu pereții ușor curbați și gura în formă de pilnie (pl. 1/a, e, g, h, i ; 2/a ; 3/a) ; *1b*, cu corp globular și gura ușor evazată (pl. 1/b, c, d, f, j ; 2/b).

Majoritatea vaselor în formă de sac au creștături sau alveole pe buză. Sub buză au fost practicate găuri-butoni, șiruri de găuri-butoni sau de orificii. Cîte odată, șirul de butoni este însoțit de un briu simplu alveolat. În zona de incidență dintre corp și gît au fost observate unele apucături semiovale, dreptunghiulare sau în formă de mosor "neperforat" și, în unele cazuri, torți în bandă.

2) Vase borcan cu (2a) gura dreaptă (pl. 2/c, d, e, h, i ; 3/d) sau (2b) ușor evazată (pl. 2/f, g), fundul plat. Unele dintre vasele de acest tip au un ornament asemănător celui menționat la vasele în formă de sac.

3) Străchini și castroane de diferite dimensiuni, cu fundul plat sau puțin detașat de corp, buza dreaptă sau ușor evazată (pl. 3/b, e, j, k, l, m). Sub buză au torți tubulare perforate, la cele mari, sau chiar neperforate la cele de dimensiuni reduse. Ca decor, sub buză, se întîlnesc unul sau două rînduri de găuri-butoni, iar pe buză creștături sau alveole.

b) *Ceramica semigrosieră* conține mult nisip mărunț, particule de calcar și cioburi pisate. De cele mai multe ori, nisipul este prezent pe toată suprafața exterioară a vasului. Netezirea, pe ambele fețe, este făcută cu un slip de aceeași culoare, care însă nu acoperă asperitățile provocate de granulele de nisip. De asemenea, mica, prin particule foarte mici, apare pe ambele fețe ale vasului. Culoarea prezintă o gamă cuprinsă între brun-cărămiziu și brun-închis, cu nuanțe spre cenușiu și cenușiu-închis.

Din această categorie fac parte, mai ales, vase de dimensiuni mijlocii și mici. Ca forme se disting :

1) Vase în formă de sac, asemănătoare celor aparținînd ceramicii grosiere. La fel ca și acelea se împart în două categorii : *1a*, cu gura în formă de pilnie (pl. 4/a, b, e, f, h, j, k ; 5/k, l) ; *1b*, cu corpul pintecos și gura evazată (pl. 4/c, d, g, i, l, m ; 5/g, q). Decorul este același ca și acela al vaselor în formă de sac din pastă grosieră.

2) Vase borcan, cu buza dreaptă și ușor evazată, fundul plat sau ușor reliefat (pl. 4/n), decor identic celui prezent pe borcanele din ceramică grosieră.

3) Castroane și străchini (pl. 5/a, b, c, d, e, f, h, i, j, m, n, o, r, s), unele în formă de boi, altele mult evazate și cu buza ușor arcuită spre interior. Pe buză, uneori, segmente ornamentate prin creștături, alternate cu altele simple, sub buză găuri-butoni sau șiruri de găuri-butoni.

4) Pahare globulare, fără elemente de decor (pl. 5/ș, t).

c) *Ceramică fină* cenușiu închisă sau brună, densă, cu nisip fin, pe ambele fețe netezite cu angobă de aceeași culoare, în care este prezentă mica. Vasele din această categorie sînt foarte rare, apărînd numai forme mici și miniaturale.

1) Căni cu corpul globular, fundul plat sau ușor concav, gîtul în formă de pilnie, buza dreaptă sau ușor evazată, cu una sau două torți (pl. 6/a).

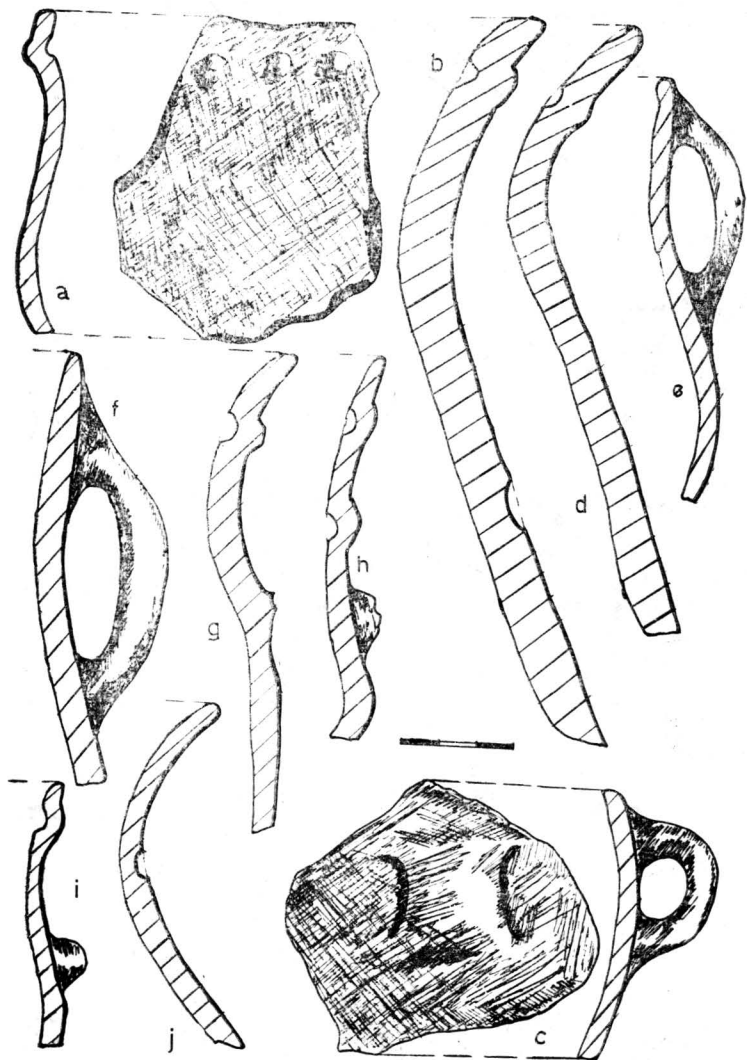
⁹ Aug. Ulanici și G. Trohan, *op. cit.*, p. 79, 82.

¹⁰ S. Morintz, *op. cit.*, p. 770.

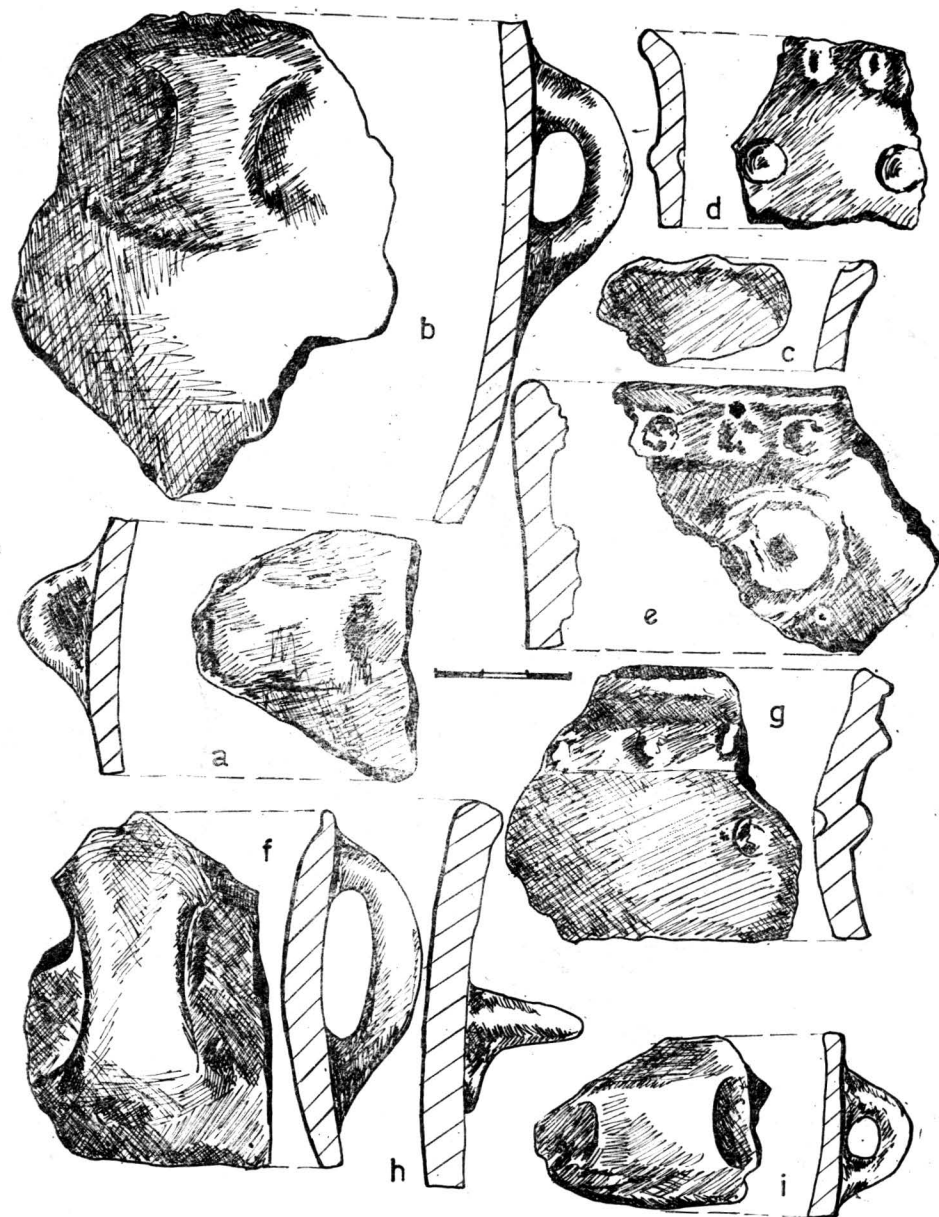
¹¹ M. Turcu, CercArh în București, 3, București, 1981, p. 227-228.

¹² M. Constantiniu, P. I. Panaît, CercArh în București, 1, 1963, p. 306-317.

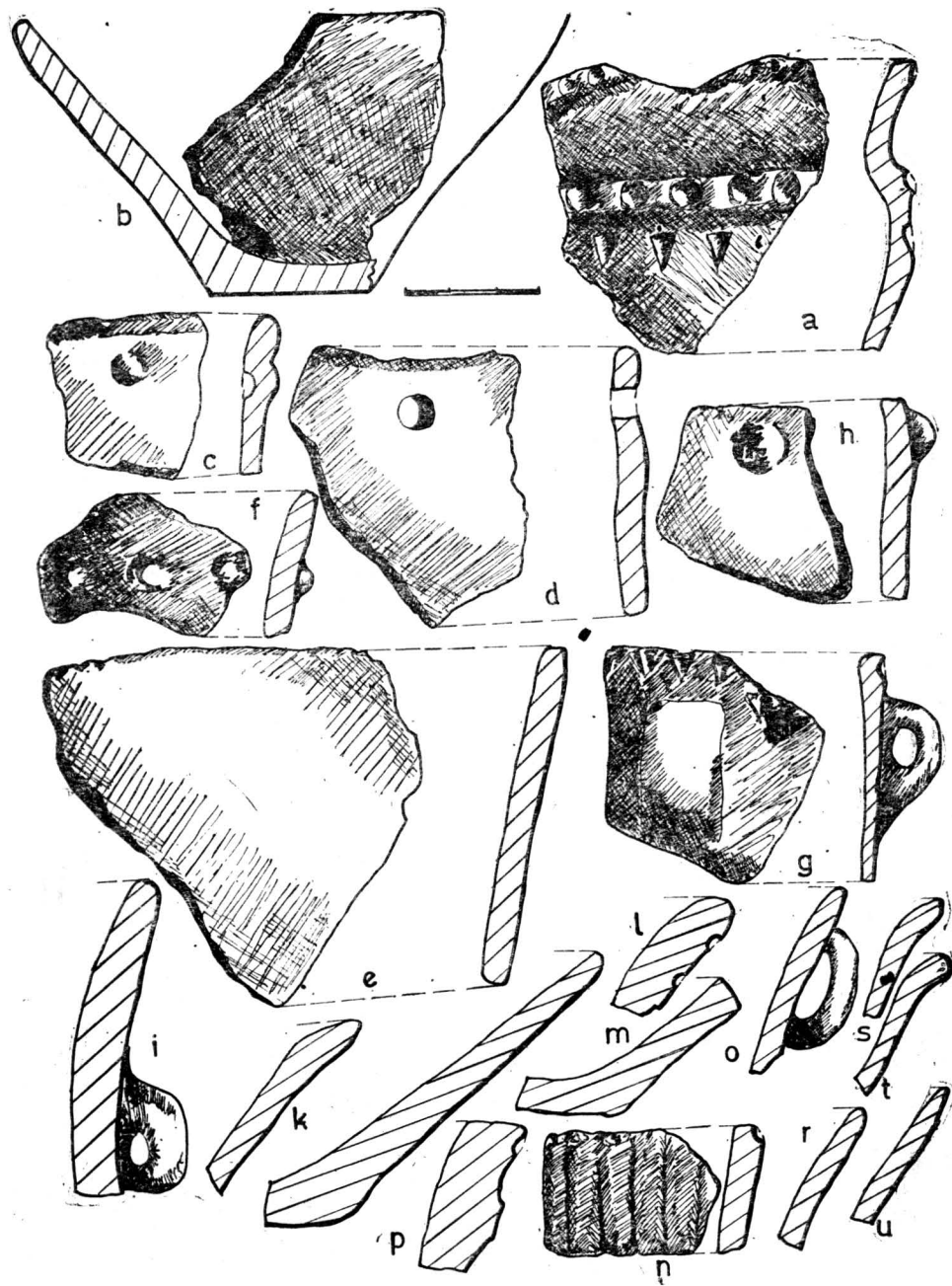
¹³ P. Roman, SCIVA, 36, 4, 1985, p. 280.

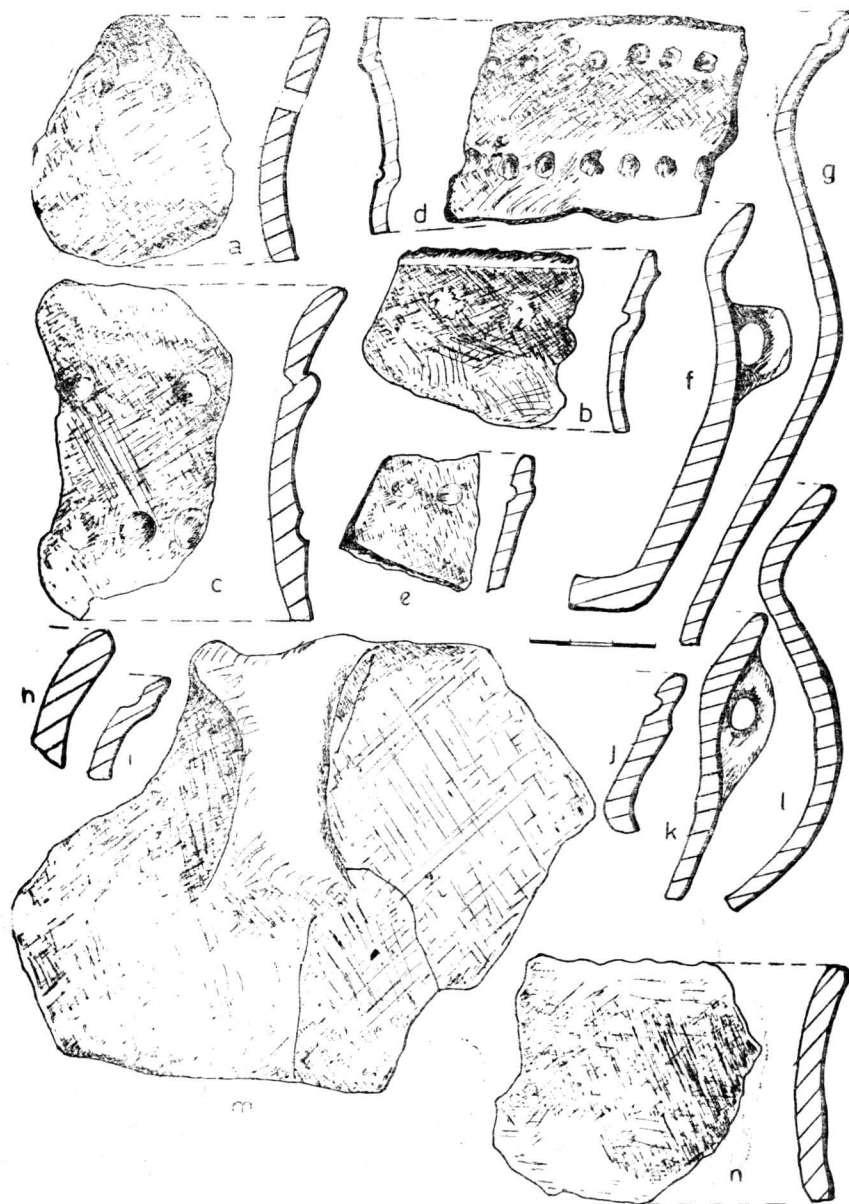
PLANȘA 1.

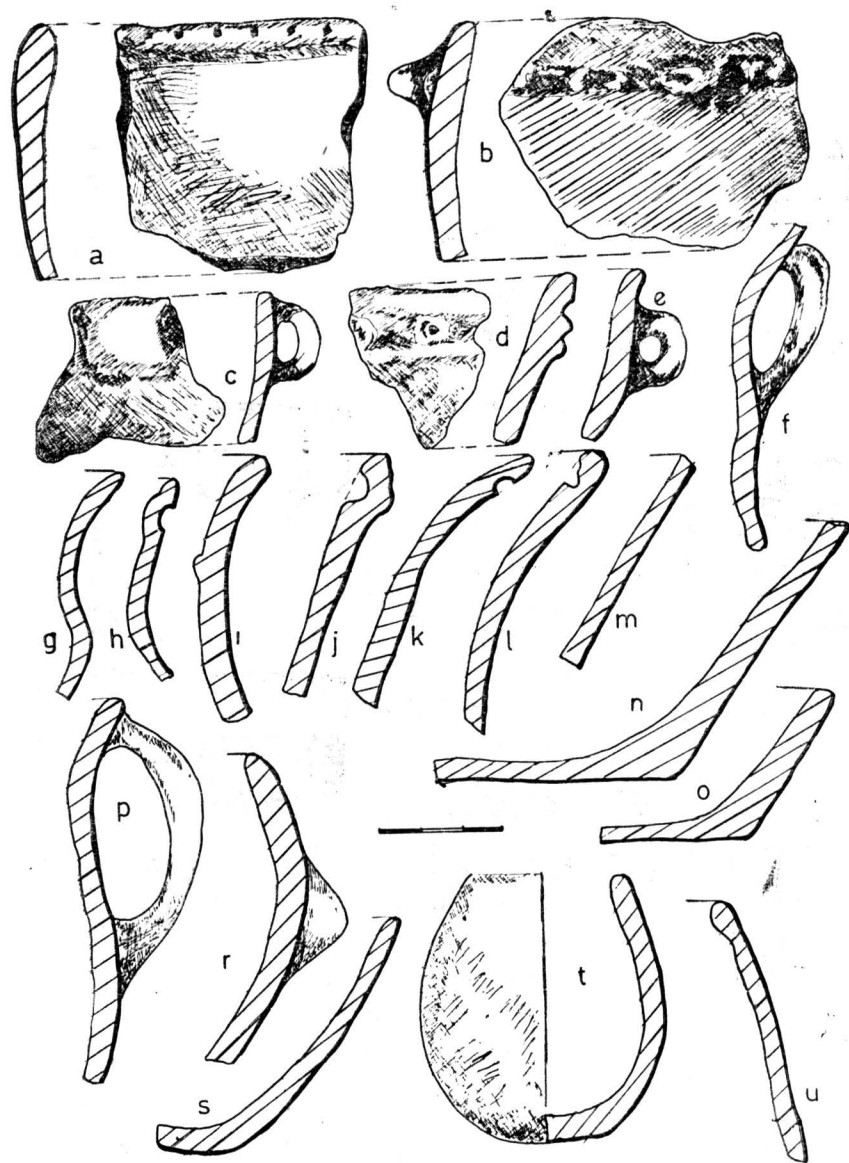
PLANȘA 2

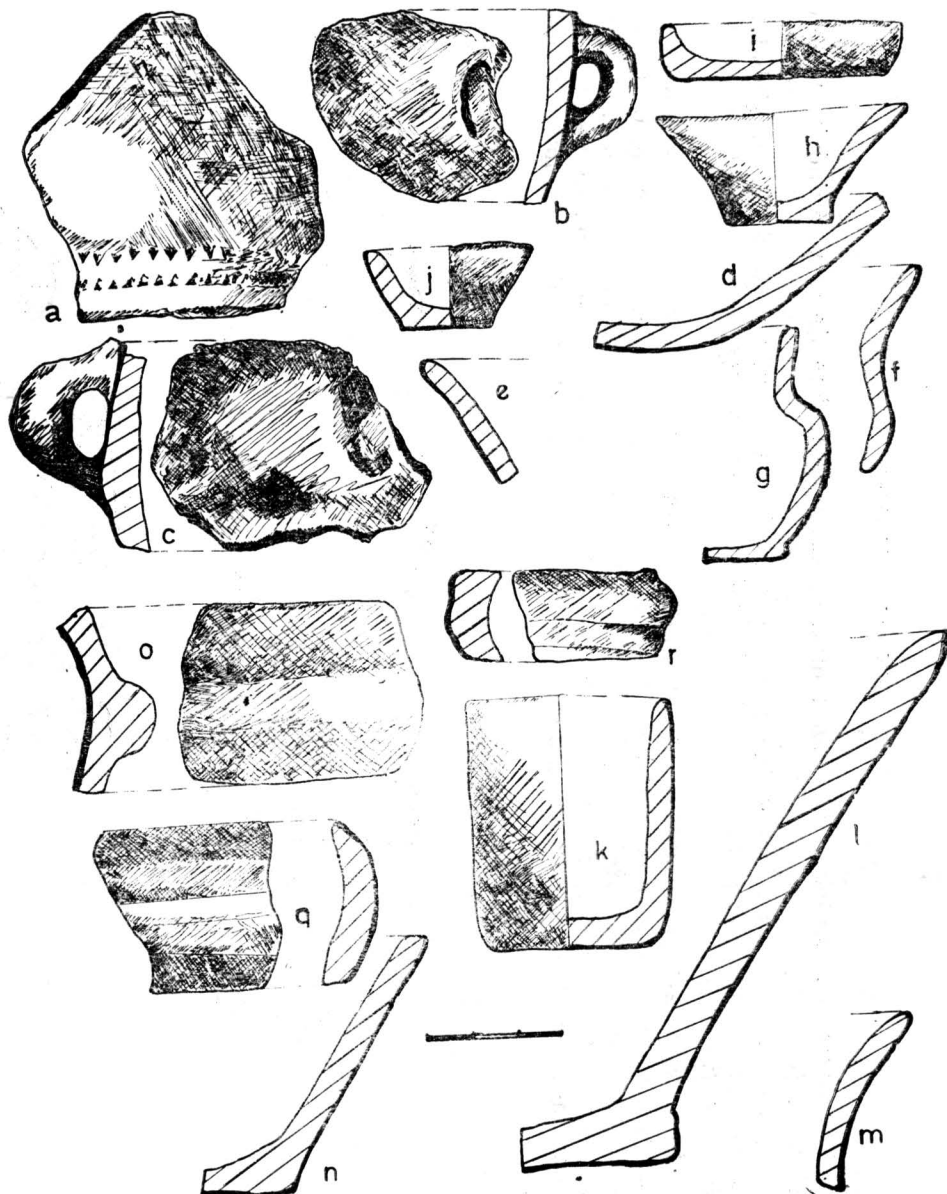
PLANȘA 3.

PLANȘA 4.

PLANȘA 5.

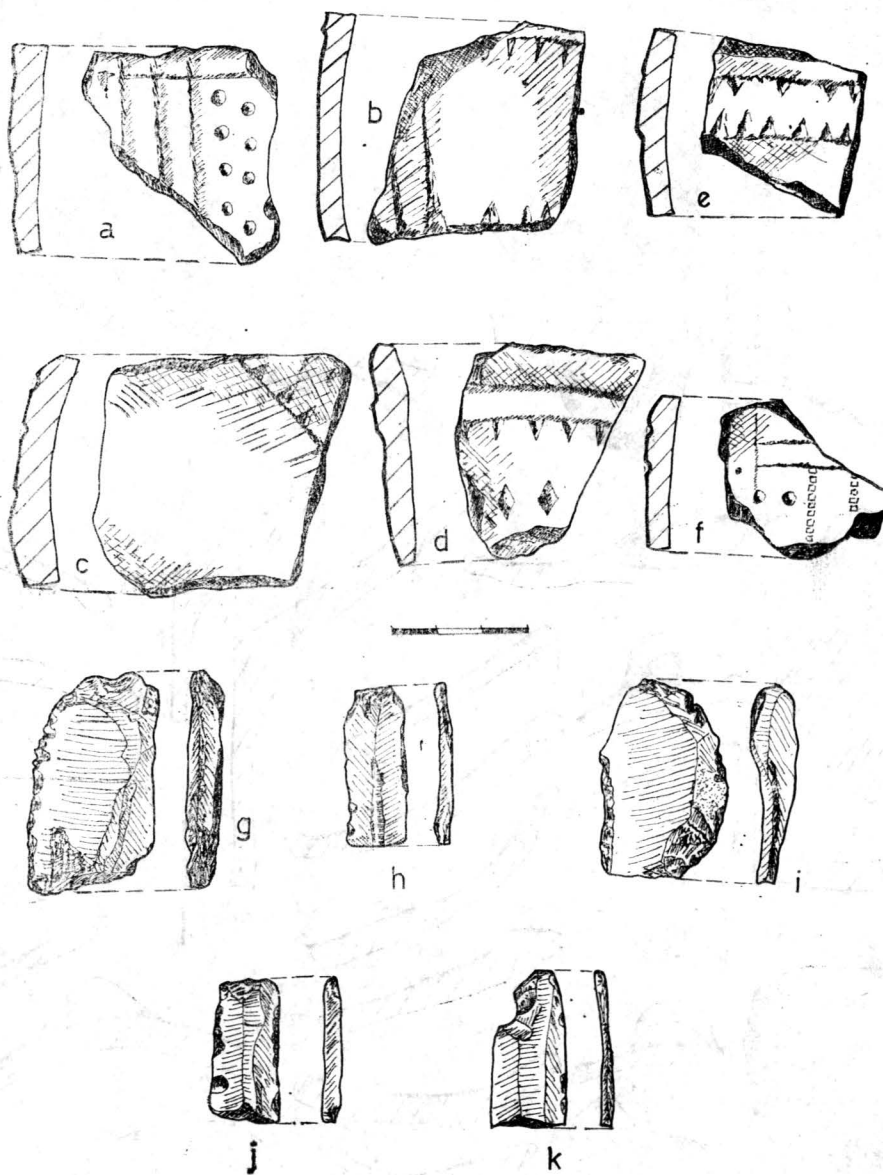

PLANȘA 6.

2) Castroane și străchini cu fundul plat, uneori reliefat față de corp, avînd în unele cazuri două torți (pl. 6/b, c).

3) Vase miniaturale, vas globular cu gura în formă de pilnie (pl. 6/f); vas globular cu gura cilindrică (pl. 6/g); strachină cu fondul reliefat, ușor concav, cu pereții oblici (pl. 6/h, j); farfurioară (pl. 6/i).

Interesantă este și prezența, în așezarea de pe Argeș, a ceramicii cu pleavă, de culoare neagră, cu un slip de culoare cărămizie-gălbui. Au putut fi reconstituite mai multe vase, dintre care se remarcă un pahar cu pereții drepți (pl. 6/k), un bol (pl. 6/m), două străchini (pl. 6/l, n). Singurul decor al vaselor acestui tip de ceramică îl constituie canelurile orizontale, care sînt amplasate în zona de maximă curbură a vasului (pl. 6/r), pe un brîu aplicat (pl. 6/o) sau imediat sub buză (pl. 6/q).

PLANȘA 7: 1—f. Ceramică Glină cu influențe Vučedol; g—k unelte din piatră

Într-o serie de așezări Glina din Oltenia de nord-est și din vestul Munteniei, la Govora Sat-Runcuri¹⁴, Birsești, Călina¹⁵, Valea Calului¹⁶, Odaia Turcului¹⁷, au fost descoperite fragmente ceramice ce dovedesc, prin decor, influențe vučedoliene. Acest fapt a permis să se presupună că așezările Glina, ce conțin ceramică de acest tip, aparțin unei faze distincte: faza Govora „Sat-Runcuri” (= Glina, faza a III-a)¹⁸. Astfel de fragmente ceramice, provenind de la vase confecționate din pastă fină, pe care au fost practicate ornamente realizate prin incizii umplute cu o pastă albă, atestind influențe vučedoliene, ce au fost găsite și la Mihăilești-Tufa (pl. 7/a—f), ne determină să atribuim așezarea de aici fazei a III-a culturii Glina¹⁹.

În afară de ceramică, din cuprinsul așezării s-au recuperat o seamă de alte materiale:

- a) unelte de silex: gratoare pe lamă, gratoare pe bot de lamă cu dublă nervură mediană, lamă cu „encoche”, lamă obsidiană, lame, așchii de lamă (pl. 7/g—k);
- b) fusaiole discoidale, bitronconice sau sferice cu extremitățile teșite;
- c) greutate de la plasa de pescuit, din ceramică, în formă de trunchi de piramidă;
- d) lingură din lut.

Materialul ceramic de influență vučedoliană ne oferă criteriul necesar încadrării cronologice a așezării de la Mihăilești-Tufa. Dar, avându-se în vedere și similitudinile cu ceramica fazei a II-a a culturii Glina, în speță cu descoperirile de la Greci, Crivăț, Văcărești—Dimbovița, Dudești etc, considerăm că așezarea cercetată de noi se poate atribui unei prime subfaze a fazei Govora Sat-Runcuri. Raportate la evoluția primei perioade a bronzului timpuriu din spații geografice apropiate, descoperirile de la Mihăilești—Tufa sint contemporane cu Schneckenberg-ul târziu, cu Coțofeni III c de început și, prin acesta, cu cultura Vučedol.

Glina Siedlungen am Argeșunterlauf und im Cîlnișteatal (I). Mihăilești—Tufa

(ZUSAMMENFASSUNG)

Die frühbronzezeitliche Siedlung Mihăilești-Tufa wurde 1987 mit Hilfe von 8 Schnitte und 4 Kassetten erforscht. Die Niederlassung, wie die meisten der Glina Kultur, bildete keine über mehrere Jahre stabile Gemeinschaft, sondern wurde für eine kurze Zeitspanne benützt, daher die verhältnismässig schmale mit archäologischen Gütern bespickte Erdschicht.

Die Tonware ist das meist vertretene Fundmaterial. Es wurden die drei üblichen Kategorien der Glina Keramik entdeckt: grobe, mittelgrobe und feine. Manche Scherben der letztgenannten Kategorie kennzeichnet sich durch klare Vučedoleinflüsse, Tatsache die uns zur Ansicht führte, daß die Mihăilești-Tufa Siedlung der dritten Phase, Govora Sat-Runcuri, der Glina Kultur angehört.

ABBILDUNGSLISTE

Tafel 1—4: Glina Tonware.

Tafel 7: a—f Vučedolbeeinflusste Glina Tonware; g—k Steingeräte.

¹⁴ *Ibidem*, p. 293—294 și fig. 3/7—12, 6; 3/5, 6, 8 = 12/1, 7 (cazuri de copiere); 3/3 = 12/5 (amintind vag).

¹⁵ Gh. Petre, *Buridava*, 2, 1976, p. 14.

¹⁶ E. Tudor, *Thraco-Dacica*, 3, 1982, p. 94 și urm.

¹⁷ *Eadem*, *Dacia*, N.S., 20, 1982, p. 59 și urm. și fig. 5/9, 12.

¹⁸ P. Roman, *op. cit.*, p. 279—297.

¹⁹ C. Schuster, *SympThrac*, Tulcea, 1989, p. 236—237

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered.

2. The second step is to gather relevant information and data.

3. The third step is to analyze the information and data.

4. The fourth step is to develop a solution or answer.

5. The fifth step is to implement the solution or answer.

6. The sixth step is to evaluate the results of the solution or answer.

7. The seventh step is to communicate the results of the solution or answer.

8. The eighth step is to reflect on the process and learn from the experience.

9. The ninth step is to apply the knowledge and skills gained to future problems.

10. The tenth step is to continue to learn and grow throughout the process.

11. The eleventh step is to seek feedback and support from others.

12. The twelfth step is to stay motivated and persistent.

13. The thirteenth step is to be open to change and adaptation.

14. The fourteenth step is to be proactive and take initiative.

15. The fifteenth step is to be resilient and bounce back from setbacks.

16. The sixteenth step is to be collaborative and work well with others.

17. The seventeenth step is to be organized and manage time effectively.

18. The eighteenth step is to be detail-oriented and thorough.

19. The nineteenth step is to be creative and think outside the box.

20. The twentieth step is to be confident and believe in oneself.

21. The twenty-first step is to be flexible and adaptable.

22. The twenty-second step is to be patient and take time when needed.

23. The twenty-third step is to be honest and transparent.

24. The twenty-fourth step is to be respectful and considerate of others.

25. The twenty-fifth step is to be grateful and appreciate the journey.

26. The twenty-sixth step is to be optimistic and look for the positive.

27. The twenty-seventh step is to be curious and ask questions.

28. The twenty-eighth step is to be humble and acknowledge mistakes.

29. The twenty-ninth step is to be brave and take risks.

30. The thirtieth step is to be kind and treat others as you would like to be treated.